

'dat ik steeds neertolde. Dan goot men een bierflesje (wat pas leeggedronken was en bijgevuld met water) in mijn mond en neus en wanneer ik dan nog weer op mijn zij kwam of probeerde te staan, dan trapte men mij totdat ik weer stond en dan begon het slaan opnieuw.'¹

Als gevolg van die martelingen stierf één Geus, J. Boezeman, in zijn cel.² Eind '40–begin '41 werd de geheime agent L. A. R. J. ('Lodo') van Hamel, zo schreven wij in deel 5, 'bont en blauw geslagen. Drie weken lang kreeg hij *Dunkelzelle*: een duister hok waarin hij van geen dag of nacht wist en in zijn eigen uitwerpselen lag. Aardappelen met veel zout kreeg hij te eten, maar niets te drinken; ondragelijke dorst was het gevolg.' In de herfst van '41 werd voorts de communist Herman Holstege, een van de verbindingsmannen met de leiding van de illegale CPN, in de Cellenbarakken doodgemarteld. Elias Dingsdag, lid van de Nederlandse Volksmilitie, werd (zo schreven wij in deel 6) in november '42 'met zijn handen achter zijn knieën geboeid en, met zijn winterjas aan, voor een gloeiende haard geplaatst, urenlang. Hij stikte haast van de hitte. Een lege bierfles werd op zijn hoofd kapotgeslagen.' In januari '43 ging de *Sicherheitspolizei* zich in Rotterdam te buiten aan het mishandelen van een der voortzetters van de (inmiddels goeddeels opgerolde) Nederlandse Volksmilitie, Kasper Speksnijder – 'het vlees op zijn zitvlak was', verklaarde na de oorlog een Nederlandse agent van politie die Speksnijder op het hoofdbureau opving, 'totaal kapotgeslagen en hing er in vellen bij. Hij was niet in staat om te lopen, te zitten of te liggen, doch hing, toen ik hem zag, tegen een tafel aan.'³ In november '43 tenslotte werd Jan Verleun, een van de leidende figuren van de illegale groep CS-6, in Amsterdam, waar hij des ochtends gearresteerd was, aan een 'verhoor' onderworpen dat hij zelf in een aan zijn vader toegesmokkelde (en door ons al in deel 7 weergegeven) brief aldus beschreef:

'Ik moest gebukt vooroverstaan met gestrekte knieën. M'n handen die met stalen boeien op m'n rug zaten, werden in de knieholten vastgehouden . . . Zes man vuurden van alle kanten vragen op me af. Als er een binnenkwam, ramde hij 'gemoedelijk' op je rug of z'n been schoot uit. Na twee uur dacht ik dat ik gebroken was. Ik verrekte van de honger en dorst . . . 's Avonds om zeven uur donderde ik in elkaar en werd door de voeten van een paar man weer op de been

¹ Aangehaald in A. H. Paape: *De Geuzen* (1965), p. 100. ² Zijn stoffelijk over-schot werd bij het crematorium te Driehuis-Westerveld afgegeven met een *Totenschein* die vermeldde dat hij aan hartverlamming was overleden. ³ Boom, Subcommissie Rotterdam: p.v. inz. J. W. Hoffmann (16 juli 1947), p. 6 (getuige F. A. Colette) (Doc I-1897, a-7).